

selvfølgelig forudsætter, at alle parter overholder de internationale konventioner og aftaler, som de har indgået, men at implementeringen af folkeretten og disse aftaler jo er et nationalt ansvar.

Det er på baggrund af erfaringerne fra de seneste års væbnede konflikter regeringens holdning, at den folkeretlige regulering af produktion og anvendelse af visse våbentyper fortsat bør styrkes og udbygges. Der er i de seneste 10 år sket store retlige fremskridt på området, især for så vidt angår antipersonelminer og andre mine typer, og der vil i de kommende år være behov for yderligere tiltag, når der er tale om andre våbentyper. Regeringen arbejder for, at det igangværende arbejde under FN's våbenkonvention af 1980 vil lede til yderligere regulering vedrørende design og anvendelse af f.eks. pansermi-ner og klyngeammunition samt til en ny international protokol om oprydning af efterladt ammunition.

Udviklingen i det sikkerhedspolitiske trusselsbillede over de seneste år har stillet det internationale samfund over for vanskelige valg, når der har skullet træffes beslutning om militær intervention. I Kosovo valgte NATO at skride til handling, da Sikkerhedsrådet var blokeret og ikke levede op til sit ansvar for at standse massive menneskerettighedskrænkelser, der udgjorde en trussel mod fred og stabilitet i regionen. I Rwanda skred det internationale samfund ikke ind, på trods af at der blev gennemført et reelt folkemord, men i 1998 stillede USA sig i spidsen for en multinational aktion i Irak med henblik på at gennemtvinge Sikkerhedsrådets resolution inden en ny beslutning i Sikkerhedsrådet.

Folkeretten udvikler sig på baggrund af stedfundne begivenheder og er stedse under udvikling for at tage højde for den ny tids trusler. Fra flere sider tales der nu om behovet for såkaldt tidligt forsvar og præventive aktioner, dvs. ret til magtanvendelse allerede inden et angreb er overhængende. Hovedargumentet er, at tusindvis af menneskeliv bringes i fare, hvis man venter, til truslen er konkret. Kofi Annan talte den 23. september 2003 til FN's generalforsamling om behovet for udvikling af kriterier for tidlig bemyndigelse fra Sikkerhedsrådet til magtanvendelse over for denne nye type trusler.

Herhjemme har Det Radikale Venstre foreslået, at der etableres kriterier for vurdering af, hvorvidt en humanitær intervention uden mandat fra FN er lovlig i henhold til folkeretten, og i lyset af udviklingen siden Kosovo – her tænker

jeg særlig på udviklingen med transnationale terrornetværk, men der er naturligvis også sket andre ting siden 1998 – vil jeg mene, det er fornuftigt nu at bede Dansk Institut for Internationale Studier om at udbygge sin analyse af humanitær intervention.

Kl. 10.25

Lad mig til sidst slå fast, at regeringen støtter udbygningen af den internationale retsorden. Både generalsekretærens og Det Radikale Venstres tanker er vigtige bidrag til den helt nødvendige debat, men forslagene rejser også en række spørgsmål og problemstillinger, som jeg synes, at videreførelsen af Kosovorapporten om humanitær intervention bør beskæftige sig med, f.eks.: Er der den nødvendige politiske vilje i Sikkerhedsrådet til at opnå enighed om kriterier? Og kan der i givet fald opnå enighed om andet end meget generelle kriterier? Den konkrete situation vil kræve fortolkning af det selv samme Sikkerhedsråd, og hvis Sikkerhedsrådet ikke kan blive enigt om fortolkning af kriterierne i en konkret situation, hvem skal vi så overlade fortolkningen til? Og hvordan undgår vi misbrug af en udvidet adgang til magtanvendelse?

Det synes jeg er væsentlige spørgsmål, som vi kan diskutere i dag, og som fortsat bør diskuteres og analyseres i fremtiden. Det vil jeg gerne lægge op til i invitationen til IIS, og jeg håber, at vi i dag kan få en konstruktiv debat om disse spørgsmål.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal sige tak til statsministeren og udenrigsministeren for besvarelserne af forespørgslen, og sige som indledning, at der var en bemærkelsesværdig forskel mellem statsministerens og udenrigsministerens tilgang til diskussionen i dag.

Statsministeren viste næsten med håndkant-slag, at det hele var helt fast og klart forankret i FN, altså ikke skygge af tvivl. Ikke skygge af tvivl om, at det var FN-sanktioneret at gå i krig med Irak. Udenrigsministerens tilgang synes jeg var noget mere nuanceret. Udenrigsministeren sagde, at det havde været ønskeligt, at der havde foreligget et mandat fra FN's Sikkerhedsråd, og dermed medgiver udenrigsministeren jo den historiske selvfølgelighed, den historiske kendsgerning, at der ikke forelå noget mandat fra Sikkerhedsrådet til at gå i krig. Alle, der husker be-